

Defensa dels mèrits del doctorand a càrrec del Dr. Brauli Montoya

Sr. Rector Magnífic de la Universitat de les Illes Balears,
Sr. Rector Magnífic de la Universitat de València,
Senyores i senyors,

Des de la Universitat de les Illes Balears hem vingut fins a la universitat germana de València per a retre un homenatge a una persona que ja no es pot moure de la seva ciutat, però que s'ha mogut sempre que ha calgut —i les cames li ho han permès— en benefici de la nostra llengua comuna. Ara bé, si els anys han passat pel cos d'Enric Valor, no ho han fet pel seu cap, que encara el té ben clar per a glòria i perseverança de la llengua catalana.

Venim des de Mallorca perquè la Universitat de les Illes Balears tenia un deute, en nom de la comunitat que representa, amb un dels intel·lectuals que més ha fet per la normalització de la llengua que parlem als dos costats d'aquesta Mediterrània que ens ha d'unir més que separar. Per això i perquè des de les Illes Balears també s'aixequen veus que posen en dubte la pertinença dels parlars insulars a la llengua catalana, els universitaris balears, que compremem bé el conflicte lingüístic valencià i el que representa la figura de Valor per a reinstaurar la veritat científica al si de la barbàrie, venim a demanar-li a aquest home si vol ser un membre més entre els membres de la nostra universitat mitjançant la concessió del doctorat honoris causa.

Això significa la incorporació de les Illes Balears, amb el País Valencià i el Principat de Catalunya, als territoris de llengua catalana que ja han concedit premis i distincions a Enric Valor. Sense comptar el significat afegit que té aquest nomenament en la defensa de l'autonomia universitària, amenaçada constantment al País Valencià —i a la resta del nostre territori catalanoparlant, en definitiva— per uns governants que volen imposar els seus dictats ideològics i extracientífics a una universitat que es rebel·la contra la injustícia i la ignorància.

El tema no pot estar de major actualitat quan som a l'espera que el Consell Valencià de Cultura dictamine abans d'un mes —segons la promesa del seu president— quina és la llengua dels valencians. Esperem que el mer fet d'aquest homenatge de la Universitat de les Illes Balears a la persona que més ha contribuït a donar a conèixer la unitat de la llengua catalana entre els valencians siga un esperó per a un dictamen favorable a aquesta unitat per part de l'òrgan consultiu esmentat. Especialment, després de comprovar que no solament som els universitaris balears que venim a concedir-li aquest guardó, sinó que la Universitat de València, que ens acull, ja li'l va donar el 1993, i ara ens hi donen suport, amb la seua presència física aquí o l'adhesió dels seus representants, les altres universitats valencianes i catalanes.

Però el «valor» d'Enric Valor i Vives, amb prop de 87 anys ja, no prové solament d'haver batejat les seves gramàtiques de major difusió amb el títol de «catalanes». Valor és molt més que això, perquè el mer fet de posar un nom concret en la capçalera d'un llibre no té, en principi, un mèrit especial. El «valor afegit» de Valor és, en primer lloc, haver estat pràcticament un gramàtic autodidacte: a cap universitat no li han ensenyat tota la gramàtica que ell ens ha ensenyat a nosaltres; potser perquè, al seu domini natural d'una de les varietats catalanes més incontaminades, el valencià meridional de la Foia de Castalla, ha unit el mestratge «de luxe» rebut per tres grans filòlegs catalanòfils: Josep Giner, sobretot, però també, i des de Mallorca, Manuel Sanchis Guarner i Francesc de Borja Moll.

En segon lloc —però no per ordre d'importància sinó de simple esment ara i aquí—, Valor es destaca com el primer rondallista valencià. Inspirat per la immensa recopilació de rondalles mallorquines duta a terme per mossèn Alcover, les 36 rondalles valencianes que arriba a reunir i compondre el nostre homenatjat, tot i constituir un corpus molt menor que el mallorquí, signifiquen una fita cabdal per a la recuperació de la cultura catalana al País Valencià. No debades, es tracta de l'obra valoriana que més difusió ha assolit, no sols entre els valencians sinó entre la resta dels catalanoparlants.

Així mateix, hem de fer esment de Valor com un dels representants més conspicus de la novel·la catalana contemporània, on l'hem d'equiparar a noms com el del mallorquí Llorenç Villalonga, amb el seu món imaginari però tan realista alhora de *Bearn*, i al dels catalans Víctor Català, Narcís Oller o Mercè Rodoreda.

Però el compromís d'Enric Valor amb la seva llengua i el seu país no es cenyeix al contingut estricte de la seva obra, motiu principal per a invertir-lo per segona vegada doctor honoris causa. Aquest compromís de Valor, exemple per a la joventut actual, naix ja als seus 19 anys (en plena II República), quan inicia una aferrissada lluita intel·lectual per a convèncer els poders fàctics de la premsa i la política de les dues primeres ciutats valencianes perquè recuperassen una llengua que tenien per no res i un país que ignoraven. Efectivament, en els seus anys de residència a Alacant, Valor va aconseguir canviar l'ortografia castellanitzada del diari polític de major difusió a la ciutat, va fundar un moviment nacionalista a la regió i va fer sentir la seva veu —nítidament catalanesca— a través de les ones radiofòniques alacantines. Simultàniament, la premsa del cap i casal difonia les seves cròniques des d'Alacant reclamant l'amor de tots els valencians per la terra i la llengua i proclamant l'hora del renaixement del nacionalisme valencià. Els tres anys de guerra, que Valor va fer efectius al front en defensa de la democràcia, van aturar en sec tota la seva activitat en pro del català.

Durant la postguerra més dura, les conviccions de Valor han de romandre entre les quatre parets de les tertúlies catalanistes que se celebren a València, però ell les aprofita per a acabar de formar-se en filologia catalana, cosa que li permet, pocs anys més tard, començar a publicar les rondalles que ha anat recollint de boca del poble i escriure lliçons de gramàtica i ortografia als periòdics valencians. Malgrat tot, la guerra no havia acabat per al nostre home, que encara és empresonat com tants altres antifeixistes. Valor aprofita el temps: la seva voluntat ferma no defalleix: redacta la meitat del seu corpus rondallístic i prepara el seu *Curso medio de gramática catalana*. A l'eixida de la presó, esdevé el factòtum de la primera revista valenciana en català de la Dictadura, *Gorg*, que acaba essent clausurada als pocs anys. No importava, perquè nous projectes es feien realitat en la ploma de Valor gràcies a les nombroses estones de lleure que li havien facilitat els seus carcellers iensors: les obres de normativa gramatical catalana que major difusió han assolit entre els valencians, el *Curs mitjà de gramàtica catalana* i *Millorem el llenguatge*, feien acte de presència i, a través de diverses edicions, esdevenien l'argument més contundent de què han disposat mai els valencians per a contrarestar l'onada castellanitzadora del franquisme. Els darrers anys, de democràcia però també de reacció anticatalana al País Valencià, Valor ha continuat ferm en la seua lluita a favor del català, de la seua normalització social i de la seua normativització gramatical. A voltes feia l'efecte que es quedava sol en la defensa de la unitat lingüística amb el Principat de Catalunya i les Illes Balears, però el poble no ha deixat de llegir les seues rondalles, que han conegut diverses versions i edicions, i la seua flexió verbal, la darrera obra gramatical de Valor, que ha estat reeditada fins ara vint vegades.

No està sol, doncs, el senyor Valor. L'acompanya el nombrós públic lector en català que ell ha ajudat a crear, l'acompanyen els nombrosos premis i distincions que ha rebut des de dins i des de fora del País Valencià, i l'acompanyem ara els col·legues catalanoparlants que venim des de les Illes Balears per a concedir-li aquest doctorat honoris causa.

Brauli Montoya Abat, padri